

РОЗДІЛ V.

КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ЕКОНОМІЧНІЙ ТА ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРАХ

5.1. Результати співробітництва Китаю та України та перспективи співробітництва в контексті проекту «Один пояс, один шлях»

Питання розширення українсько-китайського співробітництва перебуває в центрі уваги української та китайської сторін. КНР і Україна встановили дипломатичні відносини 25 років тому.

За повідомленням Міністерства закордонних справ України, нині договірно-правова база двосторонніх відносин налічує 295 документів: 177 документів основного списку (угоди і договори) і 118 документів додаткового списку (протоколи міжурядових комісій, підкомісій, контракти про підготовку військовослужбовців та ін.). Сторони підтримують активні міжпарламентські зв'язки.

Торговельно-економічне співробітництво між Україною і КНР регулюється Угодою між Урядом України і Урядом Китайської Народної Республіки про торговельно-економічне співробітництво (1992 р.), згідно з якою встановлено режим найбільшого сприяння щодо стяг-

нення митних зборів на експортні та імпорتنі товари обох країн, податків та інших внутрішніх зборів.

Протягом останніх років у відносинах між Україною та Китаєм спостерігається активізація контактів представників вищого керівництва країн. Історичним для відносин двох країн можна вважати візит голови КНР Ху Цзіньтао в Україну 20 червня 2012 р., рік 20-ї річниці встановлення дипломатичних відносин України з Китаєм. Важливим результатом візиту стало підписання Спільної декларації про встановлення і розвиток відносин стратегічного партнерства між Україною та КНР. Оцінюючи результати свого візиту в Україну і проведених переговорів, Ху Цзіньтао зазначив, що у відносинах України та Китаю відкриваються нові значні можливості. Він також висловив переконання, що подальша співпраця має бути довготривалою і мати стратегічний характер.

Протягом 3–6 грудня 2013 р. відбувся офіційний візит колишнього Президента країни до Китаю. У рамках цього візиту були проведені зустрічі з Головою постійного комітету Всекитайських зборів народних представників Чжан Децзяном, з прем'єром Держради КНР Лі Кецяном, віце-прем'єром Держради КНР Ма Каєм, з головою народного уряду провінції Шенсі Лоу Ціньцзянем та іншими китайськими посадовцями.

У рамках візиту відбулось підписання близько 22 двосторонніх документів. Серед них основними є наступні: Договір про дружбу і співробітництво між Україною та КНР, Спільна декларація України та КНР про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства, Міжурядова угода про економіко-технічне співробітництво, Договір про співпрацю в галузях енергоефективності, енергозбереження та відновлюваних джерел енергії, Рамковий контракт на виконання проекту будівництва нової шахти у м. Красноармійськ (Донецька обл.), Меморандум про співробітництво у галузі розробки, виробництва і технічного обслуговування авіаційної техніки, Меморандум про взаєморозуміння щодо створення рухомого складу в рамках національного проекту «Повітряний експрес», Меморандум між українською стороною «Київгідроінвест» і китайською компанією ВІСІМ із будівництва глибоководного порту в Криму, Меморандум між Державною

агенцією з туризму та курортів і Національною туристичною адміністрацією Китаю про сприяння груповим поїздкам китайських туристів в Україну.

Повідомлялось про наміри китайської сторони надати 21 млрд дол. США кредитних коштів на проекти у сфері морської портової інфраструктури, енергетики та сільського господарства, зокрема 15 млрд дол. США — на іпотечне кредитування.

Протягом візиту китайська сторона підтвердила готовність інвестувати економіку України, враховуючи її вигідне геополітичне розташування, розгалужену транспортну систему, наявність потужного науково-промислового комплексу та доступ до ринків СНД і Євросоюзу.

Даний візит мав дати поштовх активізації відносин між Україною та Китаєм та вивести ці відносини на новий якісний рівень.

У травні 2014 р. Верховна Рада України прийняла закон про ратифікацію Договору про дружбу й співробітництво між Україною та Китайською Народною Республікою. Головне науково-експертне управління Верховної Ради вважає, що ратифікація цього Договору сприятиме розвитку співробітництва України й КНР у політичній, торговельно-економічній, сільськогосподарській, енергетичній, інфраструктурній, авіакосмічній, гуманітарній областях і сфері безпеки.

Вже 27 лютого 2015 р. під час 13-ї сесії Постійний комітет Всекитайських зборів народних представників (ПК ВЗНП) 12-го скликання прийняв резолюцію про ратифікацію Договору про дружбу і співробітництво між Україною та КНР (надалі Договір).

Слід зазначити, що Договір базується на засадничих принципах міжнародного права (ст. 1) і положеннях Статуту ООН (ст. 2). Надзвичайно важливими є положення, котрі вказують на взаємне поважання суверенітету, територіальної цілісності та невтручання у внутрішні справи одне одного (ст. 1). Сторони підтримують зроблений відповідно до національних особливостей кожної зі сторін вибір шляху розвитку (ст. 3). Китай підтверджує Україні гарантії безпеки, надані їй у результаті відмови від ядерного арсеналу, й зобов'язується не використовувати проти України ядерну зброю (ст. 4).

Важливою для безпеки України є ст. 6 Договору, яка визначає, що сторони зобов'язуються не допускати використання своєї території

третіми країнами для створення загроз державному суверенітету, безпеці або державній цілісності іншої договірної сторони.

Стан торгово-економічних відносин між Україною та Китаєм

Протягом всього періоду розвитку стосунків між КНР та Україною між сторонами тривала активна економічна співпраця, в першу чергу у сфері торгівлі. Станом на кінець 2016 р. Китай став другим торговим партнером України. Товарообіг між двома країнами становив 8,6% від загального обсягу зовнішньої торгівлі України.

Стан економічного розвитку України протягом останніх років позначився на стані торговельних стосунків між Україною та Китаєм. За період із кінця 2012 р. по кінець 2016 р. товарообіг між двома країнами зменшився на 31,5% — з 9,5 млрд дол. США до 6,5 млрд дол. США (рис. 1).

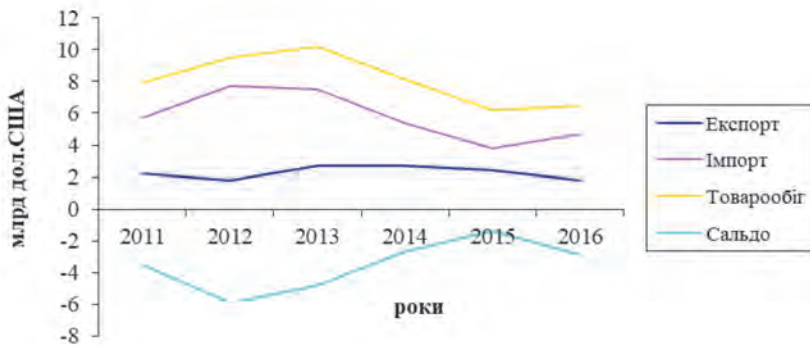

Рис. 1. Товарообіг Україна — Китай, 2012–2016 рр.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

Девальвація гривні майже в 3 рази призвела до зниження імпорту китайських товарів в Україну, що значно зменшило обсяг негативного сальдо торгового балансу України, обсяг якого знизився більш ніж у 4 рази з 2012 р. по 2015 р., з 5,9 млрд дол. США до 1,4 млрд дол. США. Однак завдяки досягненню певної фінансової стабілізації в Україні протягом 2015–2016 рр., обсяг торгівлі між Україною та Китаєм зріс з 6,2 млрд дол. США у 2015 р. до 6,5 млрд дол. США у 2016 р. Поряд із цим за цей же

період більш ніж вдвічі зріс обсяг негативного сальдо торгового балансу України у торгівлі з Китаєм, з 1,4 млрд дол. США до 2,9 млрд дол. США.

Структура китайського імпорту не зазнала суттєвих змін. Китай в основному постачає в Україну електричні машини — 24,7% від загального обсягу в 2016 р., реактори, котли та машини відповідно — 17,4%, пластмаси та полімерні матеріали — 5,7%, органічні хімічні сполуки — 3,7%, хімічну продукцію — 3,2%, взуття — 3,1%, іграшки — 3%, вироби з чорних металів — 2,8%, наземний транспорт — 2,6%, одяг — 2,6%, каучук та гуму — 2,1%, меблі — 2%. У незначних обсягах Китай постачає в Україну і сировинну продукцію, зокрема чорні метали, частка яких у загальній структурі китайського імпорту становила в 2016 р. 3,8% (рис. 2). Така структура китайського імпорту в Україну зберігається впродовж останніх 6 років із деякими незначними змінами. Китай і надалі продовжує експортувати в Україну готову продукцію [4, с. 46].

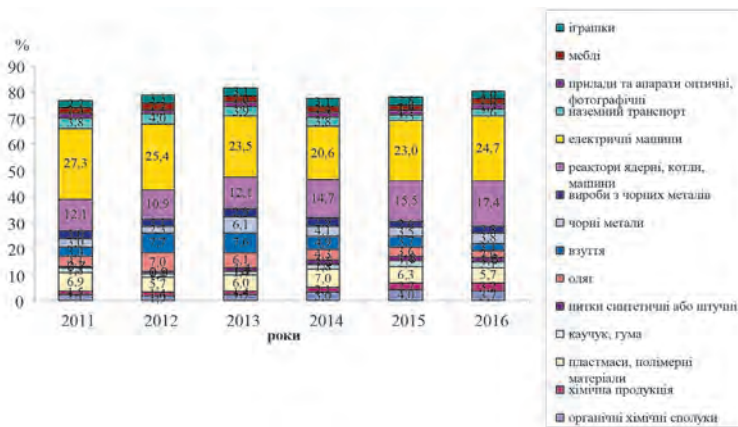

Рис. 2. Структура китайського імпорту в Україну, 2011–2016 рр.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

Варто зазначити, що девальвація гривні не призвела до зростання обсягу українського експорту в Китай. Більше того, обсяг українського експорту в Китай повільно знижується, з 2,7 млрд дол. США в 2013 р. до 1,8 млрд дол. США в 2016 р. Це є свідченням нееластичності та неконкурентності українських товарів, що експортуються в Китай (рис. 3).

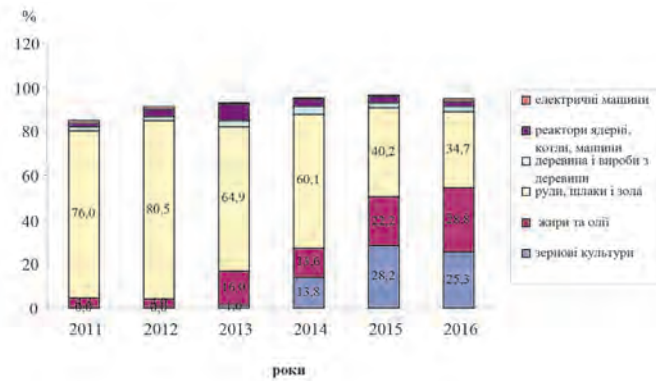

Рис. 3. Структура українського експорту в Китай, 2011–2016 рр.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

Структура українського експорту в Китай в основному представлена сировинною та мінеральною продукцією. За останні 6 років змінилась лише частка цих видів продукції в загальному обсязі експорту. Якщо в 2011 р. 76% українського експорту припадало на руду, шлаки і золу і тільки 4,3% — на жири та олію, то, починаючи з 2014 р., структура українського експорту починає суттєво змінюватись. Відбувається суттєве зростання частки експорту зернових, жирів та олії, тоді, як частка руди, шлаків і золи знижується.

У 2016 р. основними експортними товарними групами України були залізна руда, питома вага якої в загальній структурі експорту становила 34,7%, зернові — 25,3%, жири та олія — 28,8%, деревина — 2,6%, реактори, котли і машини — 2,3% та електричні машини — 1,2%.

Зменшення обсягу експорту руди та хімічної продукції до Китаю пояснюється тим, що протягом останніх років Китай спромігся налагодити власний видобуток та виробництво відповідної продукції, що призвело до зниження попиту на українську продукцію. Надмірне виробництво сталі в Китаї вплинуло на ріст китайського експорту руди. Тільки за 8 місяців 2015 р. експорт китайської руди зріс на 26%. Всього за рік експорт із Китаю залізної руди оціночно становитиме 105 млн т. Ще два роки тому китайський експорт руди становив 61,4 млн т. Так само падіння попиту

на руду призвело до зниження ціни на цей вид продукції. Так, з початку 2014 р. котирування контрактів на залізну руду з вмістом заліза 62% знизилась на 62,4 % — зі 140 дол. США за тону до 52,7 дол. США станом на перший квартал 2015 р. Суттєве зниження вартості руди призвело до зниження валютної виручки гірничорудних підприємств України, незважаючи на збільшення обсягів експорту на 7,7%.

Аналіз розвитку торгівлі між Україною та Китаєм свідчить про зростання експорту сільгосппродукції України до Китаю, яка представлена зерновими та олійно-жировою продукцією, що явно свідчить про зацікавленість китайської сторони у розвитку стосунків між країнами в галузі сільського господарства.

Між Україною та Китаєм також триває торгівля послугами. У 2016 р. загальний обсяг торгівлі послугами між країнами становив 156,2 млн дол. США, що майже дорівнює обсягу торгівлі послугами між країнами в 2013 р., який становив 157,8 млн дол. США. У 2014 р. спостерігалось зменшення обсягу торгівлі послугами між країнами до 91,2 млн дол. США. Це сталося внаслідок загострення економічної ситуації в Україні, яка супроводжувалась зниженням обмінного курсу української гривні. Проте, починаючи з 2015 р., почалося стрімке зростання торгівлі послугами між країнами (рис. 4).

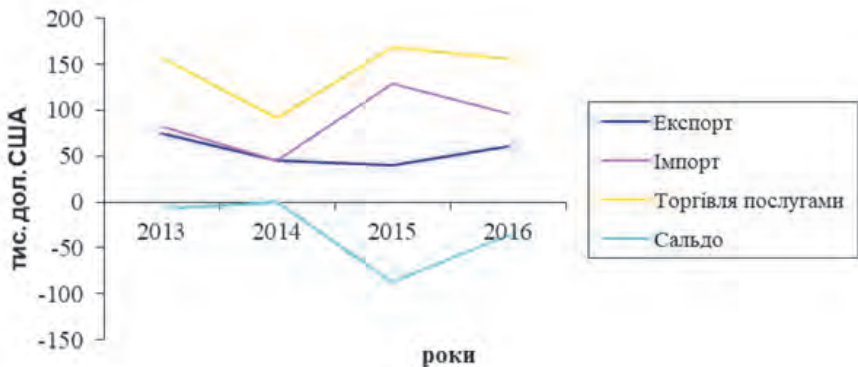

Рис. 4. Торговля послугами між Україною та Китаєм, 2013–2016 рр.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

Структура українського експорту послуг до Китаю в основному складається з 4 експортних позицій — це транспортні послуги, ділові послуги, послуги, пов’язані з подорожами, та послуги у сфері телекомунікації, комп’ютерні та інформаційні послуги. Протягом останніх років спостерігається зростання частки транспортних послуг. Так, їх частка в загальній структурі українського експорту послуг у Китай зросла більш, ніж вдвічі, — з 25% в 2013 р. до 54,8% в 2016 р. За відповідний період на 35,6% знизилась частка послуг, що пов’язані з подорожами, — з 13,6% до 8,8%, майже втричі зросла частка послуг у сфері телекомунікації, комп’ютерні та інформаційні послуги — з 0,9% до 2,6%. Частка обсягу ділових послуг майже не змінилась (рис. 5).

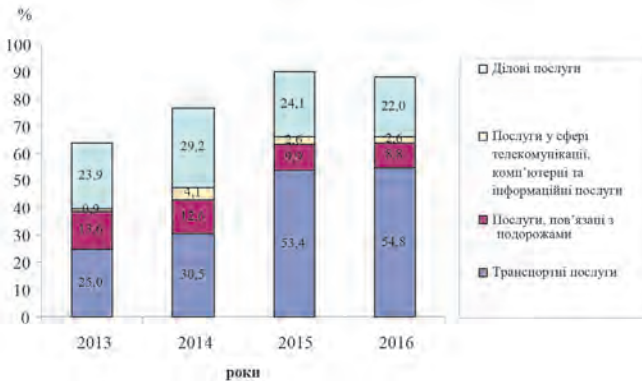

Рис. 5. Структура експорту послуг України в Китай, 2013–2016 рр.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

У структурі китайського імпорту послуг лівову частку займають фінансові послуги. Їх частка за період з 2013 по 2016 рр. зросла на 21% з 67,5 до 81,1%. Помітно, більш ніж у 5 разів, за аналогічний період скоротилась частка імпорту діловими послугам — з 10,8% до 1,9%. Більш, ніж у 4 рази, зменшилась частка транспортних послуг — з 6,4% до 1,5%. Майже без змін залишилась частка імпорту транспортних послуг (рис. 6).

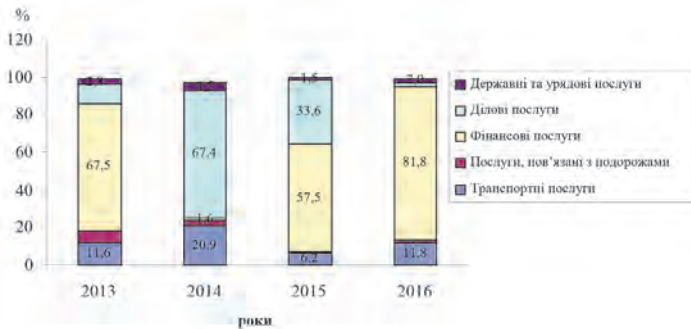

Рис. 6. Структура імпорту послуг із Китаю, 2013–2016 рр.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

Хоча частка обсягу торгівлі послугами між двома країнами є незначною, в загальному торговельному обсягу між двома країнами в 2016 р. вона становила лише 1%, проте сторони мають потужний потенціал щодо нарощування торгівлі послугами.

Станом на 01.01.2017 р. обсяг інвестицій КНР в економіку України склав 16,4 млн дол. США. Найбільший обсяг китайських інвестицій спрямовано у сільське та рибне господарство — 39,1%; до підприємств у сфері промисловості — 20,1%, у т.ч. переробну промисловість — 18,2%; оптової та роздрібної торгівлі — 11,9%; транспорту — 9,1%; будівництва — 6,9%. З іншого боку обсяг інвестицій з України в Китай становить близько 1,3 млн дол. США.

Стан інвестиційної активності між Україною та Китаєм характеризується пасивністю та знаходиться на низькому рівні. Сторони мають потужний потенціал щодо розвитку інвестиційного співробітництва [6, с.320].

Китай є найбільшим кредитором України. З 2012 року Китай підписав з Україною чотири кредитні угоди, які передбачають використання державних гарантій загальним обсягом 6,7 млрд дол. США. Перша угода на 3 млрд дол. США була підписана між ПАТ «Державною продовольчо-зернова корпорація України» (ДПЗКУ) та Експортно-імпортним банком Китаю. Друга угода на 3,6 млрд дол. США була під-

писана між НАК «Нафтогаз України» та Державним банком розвитку Китаю. Третя кредитна угода обсягом 85 млн дол. США була підписана в 2012 р. між ВАТ «Лисичанськвугілля» та Державним банком розвитку Китаю. Планувалось, що ці кошти мають бути спрямовані на реконструкцію та модернізацію шахти ім. Мельника. На реалізацію проекту було використано 78,5 млн дол. США. Четверта кредитна угода на 372 млн дол. США була підписана між ДП «Дирекція з будівництва та управління проектом «Повітряний експрес», яке входило до складу Держінвестпроект, та Експортно-імпортним банком Китаю. Кредит планувалось виділити двома траншами. Перший в обсязі 52 млн дол. США було виділено у 2013 р. і направлено на виконання проектних підготовчих робіт. Другий, на 320 млн дол. США, мав бути направлений на будівельні роботи і закупівлю рухомого складу. Китайські кредити надаються на привабливих умовах на тривалий термін (від 15 до 20 років), під низьку процентну ставку (LIBOR+3%), з пільговим періодом сплати відсотків (як правило, до трьох років).

Оцінка здобутків фінансово-економічного співробітництва між Україною та Китаєм

1. Агропромислова сфера.

Протягом останніх років між Україною та КНР налагодилися перспективні взаємозв'язки в агропромисловій сфері. На сьогодні Україна з Китаєм уклала значну кількість контрактів на постачання зернових, м'яса та м'ясопродукції на китайський ринок. Для цього китайська сторона провела ряд заходів щодо сертифікації української агропродукції.

У 2012 р. підписана кредитна угода розміром 3 млрд дол. США між ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України» (ДПЗКУ) та Експортно-імпортним банком Китаю на вигідних умовах, за ставкою Libor + 4,5% на 15 років, із п'ятирічним пільговим періодом. Зі свого боку Україна зобов'язана поставляти до Китаю щороку 2–2,5 млн тонн кукурудзи. Підписання цієї угоди створює вигідні умови для України щодо закріплення на китайському ринку зерна.

У 2013 р. Державна продовольчо-зернова корпорація України й Синьцзянська виробничо-будівельна корпорація (Китай) підписали меморандум про співпрацю з підтримки пріоритетних проектів у

сільському господарстві. Очікується, що сума китайських інвестицій в український агросектор перевищить 2,6 млрд дол. США.

Ця сума стала безпрецедентною для вітчизняного сільського господарства. Виконання цієї інвестиційної програми із Синьцзянською виробничо-будівельною корпорацією дало змогу реалізувати ряд ініціатив. Це і створення нових робочих місць на аграрних підприємствах, і забезпечення громадян високоякісними продуктами харчування, і збільшення експортного потенціалу українського сільськогосподарського сектору.

Починаючи з 2013 року, в околицях села Наумівка, розташованого в Чернігівській області на півночі України, веде свою діяльність сільськогосподарська компанія Фанда, засновниками якої є велика китайська сільськогосподарська державна корпорація Хуанфаньцуй.

Китайська корпорація COFCO Agri запустила в 2016 році в Миколаївському морському торговому порту перевантажувальний комплекс зернових і олійних культур річною потужністю 2,5 млн тонн. Інвестиційний проект обійшовся в \$75 млн, він вже справно працює, і з української акваторії ідуть пароплави із зерновими для Піднебесної. COFCO Agri в Україні контролює також кілька елеваторів та олійно-екстракційний завод.

За результатами 2016 року експорт української продукції до Китаю становив \$1,025 млрд. Ключові товари експорту: олія — \$527,1 млн, зернові злаки — \$464,1 млн, продукти борошномельно-круп'яної промисловості — \$16,833 млн, насіння олійних культур — \$3,630 млн, сири та йогурти — \$2,1 млн, кондвироби — \$1,9 млн. За той самий період імпорт становив — \$105,2 млн. Ключові товари імпорту: залишки харчової промисловості — \$14,2 млн, тютюн — \$12,4 млн, консервовані рибні продукти — \$11,359 млн, овочі — \$6,7 млн.

Із метою розширення співробітництва в аграрному секторі між урядами України та КНР було створено Підкомісію з питань співробітництва в галузі сільського господарства, Комісії зі співробітництва між урядом України та урядом Китайської Народної Республіки (надалі — Підкомісія), яка є важливим органом двосторонньої співпраці між країнами на державному рівні. У рамках діяльності Підкомісії між аграрними міністерствами України та Китаю відбувається інтенсив-

ний діалог щодо розвитку співробітництва в галузі агропромислового комплексу, зокрема за такими напрямками: постачання української сільгосппродукції на ринок Китаю, підвищення продуктивності і якості сільгосппродукції обох країн, науково-технічне співробітництво, інвестиційне співробітництво (сфери, напрями і механізми залучення китайських інвестицій в аграрний сектор України), постачання до України засобів захисту рослин тощо.

У серпні 2017 р. відбулось шосте засідання Підкомісії. Під час засідання було відзначено, що співробітництво між Україною та Китаєм поступово розширюється. У 2017 р. китайський ринок відкрився для експорту української замороженої яловичини, також збільшився експорт української молочної продукції, насіння олійних культур та горіхів. Україна зацікавлена у відкритті ринку КНР найближчим часом для українських черешні, продуктів з яєць, м'яса птиці, меду та продукції бджільництва, ріпаку, пшениці, лохини, сорго, яблук. Українська сторона також висловила сподівання на швидке підписання протоколів щодо експорту на китайський ринок соняшникового шроту та буякового жому, починаючи з 2018 року.

Сторони визначили перспективні напрями для спільних проєктів в аграрному секторі, зокрема: кооперація у розвитку інфраструктури та логістики, більш активна і тісна співпраця в галузі ветеринарії та фітосанітарії, обмін досвідом у науково-технічних розробках та сфері зеленої енергетики. Також цікавою для України є співпраця в галузі геокадастру та формування геопросторових даних.

Китайська сторона виявила зацікавленість до спільної роботи в галузі генетики та селекції, розвитку тваринництва, джерел відновлюваної енергетики, що дасть можливість відчутно розширити торговельно-інвестиційне співробітництво.

Китай — густонаселена країна, можливості якої з нарощування власного виробництва кукурудзи практично вичерпані. Водночас споживання цієї культури у країні стійко зростає, що рік від року збільшує її імпортний потенціал і змушує китайських імпортерів шукати для себе все нових і нових постачальників. У зв'язку з виснаженням власних запасів і зростанням цін на внутрішньому ринку Китай, який посідає друге місце у світі за кількістю споживаної кукурудзи, вийшов

із пропозицією про підготовку ще ряду великих угод з Україною. За повідомленнями одного з покупців, у той час, як ціна на місцеву кукурудзу, яку продають в одному з основних портів Китаю Шеньчжень, становить 400 дол. США за 1 т, вартість на українську продукцію на період квітень — травень закріпилася на рівні 240 дол. США.

Перспективи співпраці в агропромисловій сфері КНР з Україною в першу чергу пов'язані з тим, що Китай має намір збільшити витрати на створення запасів зерна, харчових масел та інших видів сировини, ідеться в повідомленні Міністерства фінансів країни, підготовленому до Всекитайських зборів народних представників (ВЗНП, вищий орган державної влади Китаю). Згідно з даними аналітиків Oil World, у квітні 2015 р. Китай збільшив імпорт соняшникової олії до 81 тис. т, що значно перевищує показник за аналогічний місяць роком раніше (35 тис. т).

2. Техніко-економічна сфера.

Україна та КНР зацікавлені в налагодженні співробітництва в галузі машинобудування, зокрема у виробництві літаків. Саме пошук нових перспективних розробок для налагодження виробництва на власних промислових потужностях є чи не найпоширенішою промисловою політикою керівництва КНР. Наразі китайська сторона вивчає можливості серійного виробництва нового українського транспортного Ан-178 вантажопідйомністю до 18 т розробки ДП «Антонов» (Київ) на потужностях у КНР. І це не випадково: ДП «Антонов» — провідний український розробник і виробник авіатехніки, визнаний світовий лідер у ніші транспортних літаків найширшого призначення. Підприємство співпрацює із 76 країнами світу. Плани співробітництва України та КНР за програмою Ан-178 закріплені протоколом про наміри, підписаним китайською Beijing A-Star Aerospace Technology Co та ДП «Антонов» у рамках церемонії першого польоту Ан-178 у Києві. Документ, зокрема, передбачає закупівлю китайською компанією в Україні двох Ан-178 із подальшою організацією виробництва літака в КНР. Умови перспективного співробітництва не розголошуються за бажанням китайського замовника.

Новий Ан-178, який створюється на заміну Ан-12, призначений для ефективного виконання всіх основних завдань транспортного

літака, включаючи матеріально-технічне забезпечення, транспортування техніки, доставки обладнання. Значущою конкурентною відмінністю Ан-178 є можливість перевезення всієї лінійки вантажів, які пакуються, включаючи великогабаритні морські контейнери 1С. У виробничій кооперації за програмою Ан-178 задіяно близько 200 компаній із 14 країн. На сьогодні ДП «Антонов» просуває програму Ан-178 у тому числі в країнах Близького Сходу та Середньої Азії: інтерес до нового українського транспорту вже підтвердили ОАЕ та Азербайджан.

Зі свого боку КНР демонструє також зацікавленість у налагодженні спільного виробництва авіаційних двигунів із Державним концерном «Укроборонпром». Як відомо, наразі китайська авіаційна компанія AVIC планує налагодити з українським держпідприємством «Івченко-Прогрес» спільне виробництво авіаційних двигунів. Про намір спільного виробництва заявив президент китайської авіакомпанії Л. Цзунмін. Зустріч відбулася під час міжнародної виставки сучасної авіаційної техніки Airshow China-2014 у Китаї 11–16 листопада. Раніше в «Укроборонпромі» повідомляли, що китайська авіакомпанія AVIC заявляла про зацікавленість у швидкому завершенні організації виробництва авіаційних двигунів АІ-322 і АІ-322ф на території Китаю.

На сьогодні українська сторона розглядає можливість виробництва китайських бойових літаків з українськими двигунами, які передбачають для постачання у ВПС України. Ідеться про китайські легкі штурмовики L-15 розробки компанії Hongdu. Планується, що фюзеляжі штурмовика направлятимуться в Україну з Китаю й забезпечуватимуться різними системами українського виробництва. Цей літак є легким тренувально-бойовим штурмовиком, який комплектується авіадвигунами, що випускаються на українському підприємстві «Мотор-Січ», і спроможний розвивати надзвукову швидкість.

Така зацікавленість китайської сторони пояснюється тим, що у 2013 р. КНР уже мала успішний результат виробництва перших шести навчально-тренувальних літаків L-15 з українськими двигунами, які йшли виключно на експорт. Про це в рамках XV Міжнародної виставки Aviation Expo/China-2013 повідомив генеральний менеджер Китайської корпорації з імпорту та експорту авіатехнологій (CATIC, China National Aero and Technology Import and Export Corporation) М. Чжипін.

Китай наразі здійснює підготовку поставок сучасних навчально-тренувальних літаків L-15 у деякі африканські країни. За словами керівника САТІС, початок експорту навчально-тренувальних літаків третього покоління означає, що Китай офіційно вийшов на міжнародний ринок торгівлі найсучаснішими військовими товарами й може успішно змагатися із Заходом і Росією в цьому сегменті продукції. Контракт на поставки 12 літаків L-15 був підписаний із неназваним покупцем 13 листопада 2012 р. Літак L-15 оснащений двигунами АІ-222К-25Ф українського виробництва, створеними запорізькими ВАТ «Мотор-Січ» і ДП «Івченко-Прогрес» за участі Харківської науково-виробничої корпорації «ФЕД». Компанія Beijing Skyrizon Aviation Industry Investment Co Ltd створила з українською «Мотор-Січ» спільне підприємство, яке базується вже в самому Китаї. У місті Чунцін розпочато будівництво заводу з виробництва і обслуговування авіадвигунів. На виставці AirshowChina 2016 компанія Beijing Skyrizon заявила про можливість ліцензійного виробництва спільним підприємством вертолітних двигунів Д-136, МС-500В і ТВ3-117ВМА-СБМ1В та двигунів для літаків загального призначення АІ-450С, турбореактивних Д436-148ФМ і Д-18Т й ін. Сума інвестицій наразі не розголошується, але введення в експлуатацію першої черги очікується наступного року. З урахуванням того, що російський ринок збуту тепер для «Мотор-Січ» обмежений, новий і перспективний ринок виявився дуже доречним. Beijing Skyrizon фінансує запуск виробництва, українська сторона надає технології. Причому китайці вже інвестували \$100 млн у модернізацію виробничих потужностей «Мотор-Січ» в Україні і підписаний договір про інвестування ще \$150 млн у центр перспективних розробок і дослідне виробництво. Такі амбітні плани потребують не лише збільшення кількості робочих місць безпосередньо на «Мотор-Січ», а й сприятимуть ринковій конкурентоспроможності продукції «Мотор-Січ».

За повідомленням прес-служби РНБО, 8 серпня 2017 р. в РНБО була проведена зустріч із делегацією Народно-визвольної армії Китаю, в ході якої обговорили можливість створення спільних оборонних підприємств. Під час зустрічі, організованої в рамках проведення дванадцятого засідання Міжурядової українсько-китайської координаційної комісії з питань військово-технічного співробітництва,

сторони обговорили поточний стан двостороннього військово-технічного співробітництва та висловили спільну зацікавленість у його подальшому розвитку. Також у рамках робочої зустрічі відзначили значний потенціал оборонної промисловості двох країн, можливості кооперації та необхідності вдосконалення комунікацій між підприємствами та установами України та КНР.

3. Фінансова сфера.

У 2014 р. була досягнута домовленість української сторони з КНР про виділення близько 18 млрд дол. США на реалізацію в Україні програми оренди житла з правом викупу. Державна іпотечна установа України й профільна фінансова установа КНР уклали меморандум про спільну реалізацію в Україні державної програми, яка дасть змогу громадянам отримати житло в оренду з подальшим правом викупу під 3% річних у гривні.

У 2015 році між китайською та українською сторонами досягнуто домовленості про інвестування інфраструктурних проектів із будівництва житла. Відповідний меморандум підписали в Києві уповноважений глави Мінрегіону України та уповноважений дочірньої компанії Китайської державної міжнародної трастово-інвестиційної корпорації CITIC Construction Co. Ltd. У Мінрегіоні повідомили, що кредит надається під мінімальні відсотки, терміном на 15 років, з правом пролонгації. У планах — виділення Україні кредиту в розмірі 15 млрд дол. США у сфері будівництва. У міністерстві додали, що в Україні буде реалізовано пілотний проект інвестиційною вартістю до 1 млрд дол. США. Компанія CITIC розглядатиметься як генеральний підрядник-замовник із реалізації проектів. Мінрегіон займатиметься підготовкою та реалізацією проектів. Меморандум передбачає розвиток державної житлової політики, будівництво доступного житла, формування фонду соціального житла, розгортання молодіжного житлового будівництва, кредитування індивідуальних сільських забудовників, реалізацію інфраструктурних проектів.

З метою покращення техніко-економічного співробітництва Україна й Китай домовилися про взаємний обмін валютами — гривнею і юанем (своп-лінії на суму 2,4 млрд дол. США). Відповідні домов-

леності були досягнуті між Президентом України П. Порошенком і прем'єр-міністром Китаю Л. Кецяном під час зустрічі в Давосі в 2015 р.

У цьому ж році Національний банк України та Народний банк Китаю підписали двосторонню угоду про валютний своп китайський юань/гривня на суму до 54 млрд грн і 15 млрд китайських юанів. Під час XXXIII засідання Клубу голів центральних банків країн Центральної Азії, Чорноморського регіону та Балкан у м. Шанхай (КНР) 15 травня 2015 р. відбулося підписання головами центральних банків України та Китайської Народної Республіки В. Гонтаревою та Ч. Сяочуанем двосторонньої угоди про валютний своп для валют китайський юань/гривня на суму до 54 млрд грн та 15 млрд китайських юанів. Нова угода терміном на три роки набрала чинності з 23 червня 2015 р. Ця угода є надзвичайно важливою для країн як стратегічних партнерів і сприятиме економічному розвитку обох держав. Кошти, отримані за угодою, можуть бути використані на фінансування торгових операцій і прямих інвестицій між двома країнами. Практичне втілення домовленостей про валютний своп дає змогу зменшити тиск на валютний курс із боку імпортерів та допомагає у стабілізації вітчизняного грошово-кредитного ринку.

4. Інвестиційна сфера.

У рамках розвитку техніко-економічного співробітництва Україна зацікавлена в залученні китайських інвестицій. На сьогодні представники КНР шукають найбільш вигідні пропозиції для вкладення своїх фінансів. Крім агропромислової сфери, яка останнім часом найбільш цікава для китайської сторони, привабливими для китайських партнерів є енергетичний сектор, машинобудування, авіаційна галузь і приладобудування.

Інтерес до України з боку китайських інвесторів, а також співпраця в частині залучення інвестицій є позитивним сигналом як для України загалом, так і для її окремих регіонів.

Зокрема Сумщину для налагодження співпраці відвідали представники китайської енергетичної компанії — Корпорації ядерної індустрії (China Nuclear Energy Industry Corporation, CNEIC). Китайська делегація ознайомилась із роботою Інституту прикладної фізики, підприємствами ВАТ «Селмі», СНВО ім. Фрунзе, ВАТ «Сумський

завод «Насосенергомаш» і концерном «Укрросметал». Сторони також провели переговори про співробітництво підприємств та наукових організацій Сумської області з Китайською Народною Республікою. Китайські гості повідомили, що китайські компанії повірили в Україну, в її енергетичний сектор, тому готові інвестувати в цю галузь. Раніше, у грудні 2014 р., на Сумщині побувала делегація компанії Zhyuan Energy Conservation and Protection Equipment Co Ltd, яка розглядала можливість будівництва в області різного типу електростанцій на основі біомаси.

У 2014 р. китайська компанія Xinwei Group, яка є однією з провідних телекомунікаційних компаній у світі, відкрила свій офіс у Києві. Разом з українським телекомунікаційним оператором «Пронат» вона створює мережу мобільного ширококутного мультимедійного зв'язку 4 покоління національного масштабу на базі технологій McWiLL® компанії Xinwei Group. Вже встановлено 150 базових станцій, які покрили зв'язком Київ і значну територію від Харкова до Маріуполя, «смуга» покриття проходить через 4 східні області України. У найближчий рік планується зробити ривок і встановити по всій території України понад 2 тис. базових станцій, які вже завезені і розмитнені. Це єдина китайська компанія, технологи якої, за визнанням Міжнародного союзу електрозв'язку (ITU), відповідають міжнародним комунікаційним стандартам. Сьогодні Xinwei Group розроблені дві сервісні системи: бездротовий ширококутний мультимедійний транкінговий зв'язок і система управління (тестування і моніторингу) мереж зв'язку, представлені двома основними підприємствами групи — Beijing Xinwei Telecom Technology, Inc. і Beijing Zhongchuang Telecom Test Co., Ltd. Розробки компаній отримали визнання не тільки в Китаї, але і в більш ніж 30 країнах світу.

Водночас налагоджуються швидкісні авіасполучення для перевезення пасажирів. 29 квітня 2015 р. зі столичного аеропорту «Бориспіль» був здійснений перший рейс на далекомагістральному маршруті Київ — Пекін — Київ. Виконання регулярних рейсів на цьому маршруті почала авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України». «Відкриття прямого повітряного сполучення між Пекіном та Києвом, по-перше, відповідає темпам розвитку двосторонніх відносин, по-друге, це новий додатковий канал, щоб люди з

Китаю та України один до одного частіше заходили і краще один одного пізнавали», — зазначив під час церемонії відкриття рейсу посол КНР Ч. Сіюнь.

Китайська компанія «Синвей Україна» планує інвестувати розвиток українських портів. Наразі вивчається стан акваторії та портів України. Представники компанії відвідали морський порт «Південний». Метою їхнього візиту стало ознайомлення з потенціалом акваторії. Зокрема, компанія розглядає технічну можливість розвитку існуючої інфраструктури порту, а також будівництва нових інфраструктурних об'єктів під реалізацію власних проєктів. Крім «Південного», китайські інвестори вивчають і інші порти Одеського та Миколаївського регіонів. Усього ж у розвиток морського господарства України заплановано інвестувати близько 5 млрд дол. США.

Наприкінці 2016 року міністерство енергетики та вугільної промисловості України підписало Меморандум про співпрацю в енергетичній галузі з китайською компанією CNBM International Corporation. Згідно з Меморандумом, компанія CNBM готова вкласти \$2 млрд в енергетичну сферу України. CNBM International Corporation — це глобальний гравець, який входить до списку Fortune Global 500. Компанія CNBM закріпилася на ринку України шляхом придбання ряду сонячних електростанцій у братів Ключєвих. CNBM працює на ринку України вже декілька років, її називають одним із найпотужніших гравців ринку відновлюваної енергетики в Україні. Їй належить 10 найбільших сонячних електростанцій, розташованих у Миколаївській і Одеській областях. Їх потужність складає 267 МВт, при тому, що потужність всіх українських сонячних електростанцій досягає 500 МВт. За даними компанії, обсяг інвестицій склав близько 1 млрд дол. США.

Китайським інвесторам необхідні три фактори при розміщенні своїх виробництв — доступ до ринків ЄС, наявність відносно недорогої робочої сили та базової інфраструктури на земельних індустріальних майданчиках, завдяки яким можна швидко розпочати будівництво заводів. До того ж китайські компанії не потребують державної підтримки у формі держгарантій та інших пільг. Однак для них важлива відсутність непотрібних бюрократичних процедур і підтримка та сприяння на рівні місцевої влади [1].

Водночас китайський бізнес досить обережно ставиться до інвестування в Україну. Крім політичної нестабільності й проблем в економіці, усе ускладнює наявність проблем із захистом іноземних інвестицій і невиконанням зобов'язань Україною щодо вже наданих коштів. Представники КНР хочуть від української сторони гарантій збереження їхніх інвестицій. Ідеться про роботу над компромісним рішенням, яке влаштує всіх учасників ринку, інвесторів і український уряд.

Таким чином, **розвиток українсько-китайського співробітництва стає більш багатовекторним. Обидві сторони до налагодження більш продуктивної взаємодії підходять передусім із позиції забезпечення національних інтересів. КНР враховує реальні можливості та перспективи України в агропромисловій сфері й напрацювання в технічних галузях, таких, як літакобудування. Для України на сьогодні Китай виступає ринком просування своєї продукції, а також джерелом залучення інвестицій в економіку. Привабливість цього напряму зовнішньої політики Української держави визначається багатьма чинниками, серед яких не останнє місце посідає постійно зростаюча політична та економічна вага КНР у світі.**

Пропозиції щодо вдосконалення форм, методів і інструментів співпраці:

1. *Кооперація.* Для створення довготривалих взаємовигідних економічних відносин із Китаєм потрібно враховувати особливості ведення бізнесу китайськими компаніями як всередині країни, так і за кордоном. Відомо, що Китай залишається одним із найбільших реципієнтів іноземних інвестицій і утримує цю позицію впродовж більш ніж 30 років. Важливою причиною цього є те, що, як правило, китайські підприємства розвивають коопераційні відносини з іноземними підприємствами, створюючи таким чином нові спільні підприємства з різними організаційно-правовими формами, зокрема акціонерні, товариства з обмеженою відповідальністю та ін. Як правило, іноземний партнер отримує суттєву частку в статутних фондах новостворених підприємств, та часто іноземний партнер володіє контрольною часткою. Для китайської сторони важлива постійна присутність іноземного партнера, оскільки останній також бере участь в управлінні підприємством, дбає про його розвиток та несе відповідальність за результати.

Кооперація в різних її формах має бути основою ділової співпраці українських компаній із китайськими партнерами.

2. Експорт готової продукції. Сьогодні основним видом експортної продукції України в Китай є продукція мінерального та сировинного походження. Світовий досвід переконує, що така форма експорту породжує проблеми волатильності експортних надходжень і невисокої доходності експортних операцій. Про це також свідчить досвід поставок української залізної руди до Китаю. Тривалий час левову частку українського експорту в Китай становив експорт залізної руди (майже до 90%). Проте з часом Китай спромігся модернізувати свої металургійні заводи і налагодити власне видобування залізної руди. Це призвело до суттєвого скорочення поставок української руди в Китай (сьогодні 65%), також до зменшення надходжень валютної виручки, обсягів виробництва та гальмування економічного розвитку країни.

Україна має відходити від постачання сировинної та мінеральної продукції до Китаю і переорієнтовуватись на постачання готової продукції.

Без створення спільних підприємств цього буде складно досягти. Звертає увагу на себе той факт, що близько 70% китайського експорту за кордон становить продукція, що вироблена в Китаї на підприємствах з іноземними інвестиціями. Відповідно українські підприємства мають бути готовими створювати спільні підприємства з китайськими партнерами в Україні.

Іншим перспективним напрямком збільшення експорту української продукції до Китаю є створення українського логістичного центру в одній з країн Центральної Азії. Обрання країни для такого проекту має відбуватись з урахуванням політичних інтересів України.

3. Участь у проекті розбудови Шовкового шляху. Останнім часом Китай активно розвиває ідею розбудови економічного та морського Шовкових шляхів, які мають з'єднати Китай з Європою. Китайська сторона серйозно розглядає Україну як транзитну країну, через яку потенційно можуть проходити ці шляхи. Під час відкриття представництва Китайської торгової асоціації в Києві 7 вересня поточного року голова асоціації Вейдзян Чжоу зазначив, «що завдяки щасливому випадку Україна географічно розташована дуже вигідно». На цере-

монії голова асоціації також запропонував українській стороні низку проєктів, спрямованих на залучення України до розбудови нового Шовкового шляху.

Уряд країни має уважно розглянути запропоновані проєкти і розробити власні рішення, які б задовольнили обидві сторони. Зволікати з рішеннями сьогодні неможливо, оскільки, не дивлячись на всю привабливість українського географічного положення, Україна не є єдиною країною, через територію якої може проходити Шовковий шлях. Сьогодні конкурентами України є Росія, Білорусь та Греція, з якими Китай вже активно співпрацює. Через територію Росії та Білорусі сьогодні проходить залізниця, що з'єднує Китай з Європою. У Греції Китай на 50 років взяв в оренду морський порт Пірей, який за останні роки перетворився на один із найбільших європейських портів.

Участь України в розбудові Шовкових шляхів, крім економічного ефекту, має також і геополітичне значення. У випадку активної участі України в цьому проєкті наша держава має шанс перетворитись на впливову регіональну країну і отримати впливового партнера в особі Китаю, що матиме важливе значення для безпеки країни.

4. Співпраця в енергетичній галузі. Наприкінці 2013 року сторони підписали низку угод, що спрямовані на активізацію економічної співпраці між Україною та Китаєм, включаючи інфраструктурні та енергетичні проєкти. Однією з цих угод є угода про надання Китаєм Україні кредиту на суму 3,5 млрд дол. США на будівництво заводів із газифікації вугілля. Цей проєкт є достатньо перспективним з огляду на те, що він зорієнтований на вирішення енергетичних проблем в Україні. Враховуючи складну ситуацію в Україні з газопостачанням, а також наявність у Китаю досвіду та відповідних технологій із газифікації вугілля, можна зробити висновок, що кредит на будівництво заводів із газифікації вугілля в Україні є потенційним напрямком співпраці між Україною та Китаєм. Будівництво таких заводів дозволить зменшити потребу в імпорті, в першу чергу російського газу [7].

Перспективним також виглядає і співпраця у галузі спільного виробництва альтернативної енергії.

5. *Співпраця у галузі розвитку інфраструктури.* У рамках пакету економічної співпраці між Україною та Китаєм в 2012 році Китай запропонував Україні будівництво глибоководного порту в Криму з відповідною портовою інфраструктурою. Вартість проекту становила 3 млрд дол. США. При цьому китайська сторона готова була виділити кредит і не вимагала державних гарантій. Водночас китайська сторона хотіла отримати 50% власності в статутному капіталі майбутнього підприємства, що обслуговуватиме морський порт. Слід зазначити, що Україна потребує сучасної портової інфраструктури, оскільки наявність морських портів в Україні є важливим напрямком розширення торгових шляхів. Україна має вигідне географічне положення, тому вона може слугувати і як транзитний шлях для морських суден інших країн. Будівництво глибоководного порту за участю китайських партнерів варто розглядати тільки як можливість розширення морських шляхів для українських суден та потенційних маршрутів перевезення українських товарів в інші країни світу. Іншим напрямком співпраці між Україною та Китаєм щодо будівництва глибоководного порту може бути будівництво альтернативного морського Шовкового шляху через територію України. Сьогодні навряд чи можна говорити про те, щоб Україна стала альтернативою Греції в побудові морського Шовкового шляху, однак як додатковий шлях це може розглядатися.

Слід звернути увагу на те, що Росія також проводила переговори з Китаєм із приводу будівництва глибоководного порту в Криму, і сторони схвально поставились до цієї ідеї. Очевидно, що це не в інтересах України.

Враховуючи існуючі обставини, уряд України має розглянути можливість будівництва такого порту на узбережжі материкової України. Потенційними ділянками для таких проектів можуть стати території портів Миколаєва та Чорноморська або навіть інші нові території.

6. *Співпраця у сфері запровадження «зелених технологій».* Починаючи з 2012 року, Китай активно реалізує стратегію «зеленого розвитку», що передбачена 12-м п'ятирічним планом розвитку. Китай активно вкладає інвестиції в енерго- та ресурсозберігаючі технології задля покращення довкілля, зменшення споживання енергоресурсів та мінеральної сировини. За темпами росту інвестицій у «зелені технології» сьогодні Китай посідає одне з перших місць у світі [3]. Враховуючи

незадовільний екологічний стан і в Україні, варто досліджувати досвід Китаю щодо розвитку «зелених технологій» та розробляти спільні з китайською стороною проекти. Враховуючи багатий досвід Китаю щодо створення наукових та технологічних парків, перспективним виглядає створення спільного українсько-китайського наукового чи технологічного парку з розробки та запровадження «зелених технологій».

7. *Реалізація проектів у сільськогосподарській галузі.* У 2013 р. між Україною та Китаєм була підписана угода про реалізацію аграрних проектів, які стосуються освоєння орних земель та будівництва польових іригаційних проектів. Крім того, китайська сторона виступала з ініціативою вирощування в Україні рису за технологією безводного рису. У порівнянні зі звичайним способом вирощування рису ця технологія дозволяє зекономити близько 65% води та підвищити урожайність мінімум на 20%. Крім того, запровадження нових технологій вирощування рису дозволило збільшити обсяг власного виробництва рису в Україні та, відповідно, зменшити імпорт цієї продукції в Україну.

Враховуючи те, що південні райони України потерпають від посухи, що негативно впливає на врожайність у цих регіонах, проект будівництва польових іригаційних технологій у цих районах із залученням китайських технологій виглядає достатньо перспективним. Китайські банківські установи та страхові компанії вже підтвердили свою зацікавленість у фінансуванні цих проектів на суму 1,5 млрд дол. США. Освоєння нових орних земель в Україні варто розглядати як перспективну можливість збільшувати експорт сільгосппродукції в КНР. Із метою подальшого розвитку співробітництва України та Китаю в сільськогосподарській галузі доцільно створити спільний аграрний сільськогосподарський парк, діяльність якого можна спрямувати на дослідження та розробку нових технологій вирощування сільськогосподарської продукції та «зелених технологій» у галузі сільського господарства.

8. *Спільний вихід на європейські ринки.* Враховуючи стратегічний напрямок України щодо інтеграції в ЄС та прагнення Китаю зберегти свої позиції на європейському ринку (ЄС є найбільшим торговим партнером Китаю), уряд країни разом із китайськими партнерами має розробити програму спільного виходу українських та китайських підприємств на європейський ринок. Одним із напрямків програми може бути створен-

ня логістичного центру для транзиту китайських товарів в Європу. До розробки цієї програми мають бути залучені також представники провідних українських та китайських підприємств, наукові установи.

Держава (через відповідні установи) має брати активну участь у створенні необхідних умов для спільного виходу українських та китайських підприємств на європейський ринок. Україна потенційно може бути логістичним центром транзиту китайських товарів в Європу.

9. *Спільний українсько-китайський банк розвитку.* Для реалізації спільних із Китаєм проєктів доцільно створити спільний українсько-китайський Банк розвитку. Китай має багатий досвід щодо діяльності банків розвитку, які беруть активну участь у фінансуванні будівництва стратегічних транспортних та інфраструктурних проєктів як всередині країни, так і за кордоном. Зокрема Банк розвитку Китаю, Сільськогосподарський банк розвитку, Банк Китаю вже активно працюють не тільки в Китаї, а й за кордоном.

Створення спільного з Китаєм банку розвитку надасть можливість залучати необхідні ресурси безпосередньо як від китайських банківських установ, так і виходити на зовнішні ринки капіталу.

10. *Вихід на ринок капіталу Китаю.* Протягом останніх років Китай створив достатньо ефективний ринок капіталу. У країні діють дві найбільші в Азії, а зрештою і у світі, фондові біржі, Шанхайська та Шенчженська. Протягом останніх років у рамках програми інтернаціоналізації національної валюти уряд Китаю запроваджує заходи з інтернаціоналізації діяльності і китайських фондових бірж, що означає можливість для іноземних компаній розміщувати цінні папери на фондових майданчиках Китаю. Крім того, уряд країни має розглянути питання залучення китайських інвестиційних компаній та компаній з управління активами до фондових майданчиків України.

За останні роки Китай перетворився на одного з найбільших інвесторів у світі, включаючи вкладення портфельних інвестицій. З огляду на виснаження фінансово-інвестиційної сфери України та дефіцитність платіжного балансу, уряд країни має розробити Програму залучення китайського капіталу на фондовий ринок України.

11. *Співпраця у сфері валютних відносин.* Стабільність національної валюти є ключовим фактором сталого розвитку країни. Нероз-

судлива валютна політика в Україні поглибила економічний спад та дестабілізувала фінансову систему країни. За останні три роки Україна втратила дві третини своїх валютних резервів. Останні роки у світі посилюється тенденція щодо застосування національних валют у міжнародних торгово-розрахункових операціях, зокрема це стосується китайського юаня. Більшість країн Центральної Азії та кілька країн Східної Азії вже перейшли до застосування національних валют у міжнародних валютно-кредитних операціях із Китаєм, що знижує валютні ризики для цих країн. Крім того, низка центральних банків використовує юань як резервну валюту.

Підписання між НБУ та НБК у травні 2015 р. двосторонньої угоди SWAP-угоди на суму 54 млрд грн та 15 млрд юанів (2,44 млрд дол. США) створює можливості для зменшення тиску імпортерів на обмінний курс та сприяє стабілізації вітчизняного валютно-грошового ринку [5, с.78].

Національний банк і уряд України повинні сприяти більш широкому застосуванню національних валют у розрахункових, платіжних та кредитних операціях між Україною та Китаєм. Цікавим також є і досвід Китаю щодо інтернаціоналізації національної валюти — юаня [2, с.64–65].

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Олійник О. М. Досвід Китаю з реалізації геополітичних інтересів шляхом здійснення іноземних інвестицій і надання закордонних кредитів / О. Олійник // Проблеми науки. — 2015. — №9–10 (177–178). — С. 130–142.
2. Олійник О. Заходи валютної політики уряду Китаю в посткризовий період / О. Олійник // Вісник Національного банку України. — 2015. — №1(227). — С. 63–68.
3. Олійник О. М. «Зелений розвиток» як інструмент інноваційної політики Китаю / О. Олійник // Проблеми науки. — 2015. — №4–5 (172–173). — С. 22–30.
4. Олійник О. Зовнішньоекономічна політика Китаю в умовах глобалізації світової економіки: уроки для України / О. Олійник // Вісник Національного банку України. — 2015. — №6 (232). — С. 40–647.
5. Олійник О. Посилення ролі китайського юаня у міжнародних розрахунково-кредитних операціях: виклики та можливості для України / О. Олійник // Банківська справа. — 2015. — №6(137). — С. 59–80.

6. Олійник О. М. Результати фінансово-економічного співробітництва України і Китаю у період 2012–2015 рр.: здобутки та проблемні аспекти / О. М. Олійник // Вплив глобальних фінансів на валютно-фінансову систему України : монографія / [Т. П. Богдан, О. М. Шаров, О. О. Сльозко та ін.] ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». — Київ, 2017. — С. 361.

7. Олійник О. М. Стан та перспективи розвитку енергетичної галузі Китаю: перспективи співпраці для України / О. Олійник // Проблеми науки. — 2015. — №9–10 (177–178). — С. 42–47.